

TOVERBERG

5

JAARGANG 2 / 2 ZOMER 2007



HET BELEEFDE GENOT
CULTURELE EN LITERAIRE KRING



Doornlaan 8, 8210 Zedelgem
0498/73.58.73
hetbeleefdegenot@scarlet.be
Rek. 001-4851739-69

www.hetbeleefdegenot.be

Colofon

Teksten: Els Durnez, Roland Ranson,
Ghislaine Raets, Bart Madou

Kaft: Rika Van Dycke

Vormgeving en illustraties: Bart Madou
en Rika Van Dycke

Foto's: André Callier, Bart Madou

Toverberg verschijnt 4x per jaar, bij het
begin van elk jaargetijde en wordt
elektronisch verspreid aan de
belangstellenden.

Een abonnement op een gedrukte versie
nemen kan ook door lid te worden van
Het Beleefde Genot.

De auteurs zijn verantwoordelijk voor
hun bijdragen.

Kopiëren of citeren is toegelaten, mits
bronvermelding.

*"Ieder mens die genoeg scheidt in het
voltooien van zijn taak is een kunstenaar;
welke ook die taak is en hoe nederig ze ook is,
hij brengt een kunstwerk tot stand. De
toetssteen is het beleefde genot, het plezier,
de perfectie: het overtuigend resultaat!"*

Henry Van de Velde

Inhoudsopgave

Woord vooraf	3
Dichter bij ons: Nadine Ooghe	4
Pleidooi voor meer poëzie	8
Gedichten Nadine Ooghe	14
Fragment op zich: Hélène Grimaud	16
De waarheid over mezelf	17
Beleefd	18
Site seeing "Hermitagemuseum"	20
Zomer	22
Te beleven	23
Genieten van een boek	26

Woord vooraf

Beste lezer,

Moeten we bang zijn voor wolven? Zolang ze in wolfskleren rondsluipen niet, althans dat beweert Hélène Grimaud en ze voegt de daad bij het woord en ook het woord bij de daad, want Hélène kan behalve met wolven ook aardig overweg met de pen. Al horen wij haar toch liever piano spelen. Maar oordeel liever zelf. Wolven in schaapskleren? Hola, dat wordt pas gevaarlijk, zeker als er zich dergelijke exemplaren durven te mengen in het publieke debat. Homo homini lupus, zelfs Roodkapjes zijn niet meer te vertrouwen. Wees op je hoede!

Virginia Stephen werd wolf door haar huwelijk, het zal je maar overkomen, om bang van te worden. Het artikeltje over deze ego-schrijfster par excellence kan een passende inleiding zijn tot het 4^{de} literaire salon van Het Beleefde Genot over het zelfportret in de literatuur.

Poëzie staat ook ditmaal centraal: eerst een levendig interview met Nadine Ooghe uit Loppem, uitvindster van het ballaliefje. Van haar ook een aantal gedichten, dat spreekt vanzelf. Roland Ranson breekt dan weer een lans voor het lezen van meer poëzie. Na het lezen van zijn bijdrage grijp je ongetwijfeld naar een poëziebundel. En waarom "Peterse gedichten" niet, de nieuwe bundel verschenen bij Het Beleefde Genot? De bundel bevat naast een vijftigtal gedichten over Sint-Petersburg ook veertien kleurenreproducties van "Peterse" schilderijen. Ze zijn van de hand van Carine Vankeirsbilck. Tot eind juli worden de schilderijen tentoongesteld in de hoofdbibliotheek van Zedelgem.

We maken ook van de gelegenheid gebruik om een virtueel bezoek te brengen aan het Hermitagemuseum van Sint-Petersburg. De website van het museum laat je verrassend aangenaam genieten van dit werelderfgoed en zijn rijke collectie.

Wij beleefden ook  en en ander tijdens de voorbije maanden: het literair salon over Dostojevski werd bijzonder sterk gewaardeerd door de vele aandachtige aanwezigen. Ook het bezoek aan de tentoonstelling 'De schoonheid en de waanzin' was waanzinnig mooi en dat lag voor een groot deel aan de uitstekende begeleiding door de gids.

Waanzinnig  n prachtig (be)(ge)schreven was ook het verhaal van de domineesfamilie Price, van Barbara Kingsolver in "De gifhouten bijbel". Het was het boek dat in de laatste leesgroep van dit jaar besproken en unaniem geprezen werd. We zijn benieuwd wat er voor het komende jaar op het menu zal staan.

Deze zomerse Toverberg barst uit zijn voegen, met mate te verorberen tijdens luie namiddagen in de zomertuin.



Bart Madou

Dichter bij ons

NADINE OOGHE

Een bijzonder levendige dichteres vergastte ons tijdens de week van de amateurkunsten op enkele sprankelende 'ballaliefjes' – korte liefdesballades. Wie kon die vrouw zijn van wie enkele gedichten ook in de raadzaal en in de etalages te lezen waren. Wij zochten haar op in haar engelenhuis te Loppem.

Westhoek-kind en Westhoek-man. Ik heb er wat langer bij stilgestaan. Het lijken mij twee sleutelgedichten. "Nog ben ik het kind dat aan de sloot verbleef " Pure nostalgie in Westhoek-kind en dan "Je mag de zee de schuld niet geven, als het water niet verfrist maar slaat" in Westhoek-man. Het leven heeft je blijkbaar niet gespaard?.

Maar laten wij met je kind beginnen en ... de Westhoek. Je geboortestreek?

Het valt mij inderdaad op dat mensen tijdens een voordracht altijd terugvallen op dat gedicht Westhoek-kind. Mijn vader is geboren in Poperinge, mijn moeder in Reningelst; ik ben geboren in Ieper. Tijdens mijn jeugd woonde ik een viertal jaren aan de Kemmelberg. Ik ging er naar school en ken er nog alle paadjes.

De Westhoek, waar Willem Vermandere over zingt, is wel iets bijzonders, zo op het einde van de wereld. Ik zou er niet graag wonen maar ik ga er wel graag terug.

Om inspiratie op te doen?

Ja, dat ook. Ik heb een bijzondere binding met de Westhoek.

Bewaar mijn kind-zijn, niet mijn eer. Een prachtige zin

Een kind voelt soms nog meer aan dan een volwassene, en bovendien kinderen zijn zo spontaan, nog naïef eigenlijk. Veel jonge kinderen zijn wijzer dan volwassenen...

Westhoek-man: golven zijn de rimpels van het leven, de één verdrinkt er in, de ander waadt. Een mooi verpakte levenswijsheid.

We leven allemaal in dezelfde wereld, maar de een kan het aan, de ander niet. Zo is het nu eenmaal.

Heb je misschien iets met engeltjes? Engeltjes staan, hangen en vliegen hier rond in je woonkamer.

O ja hoor, en hoe dat komt? Tja, met eentje begonnen zeker. Ooit kreeg ik van mijn moeder die lichter daar, en daar zitten dus engeltjes op. Ik heb er pas later aandacht aan besteed. Op een antiekmarkt kocht ik later een paar marmere putti die ik nog altijd even mooi vind. Mijn oudste zoon bracht ooit een lezende engel mee en zo is dat verder gegaan. Hier heb je bijvoorbeeld de vier seizoenen, en daar een slapende engel. Die vind ik ontwapenend mooi.



Ballaliefjes, angeliekjes? Twee dichtbundels. Vanwaar komen deze namen?

Een samentrekking van ballade en liefde, vooral de liefde voor het kind, de moeder, kleine mensen, oude mensen, wijze mensen met hun liefde voor de natuur in mijn Westhoek.

En Angeliekjes komt maar niet van de grond, ik ben er nog altijd mee bezig, gewoon omdat er altijd iets tussenkomt. Er gebeurt ook zoveel in mijn leven.

Eigenlijk is het vooral begonnen toen mijn moeder gestorven is. Ik had een gedicht geschreven dat ik nog niet had laten lezen, en plots was ze er niet meer... Zo kreeg ik een soort schuldgevoel. Dan ben ik begonnen met het samenstellen van een bundel die je als een eerbetoon aan haar kunt beschouwen.

En wat waren dan je criteria om je gedichten al dan niet in de bundel te plaatsen?

Ik was te jong toen ik begon te experimenteren met poëzie. Mijn gedichten waren toen nog niet rijp en ikzelf nog niet wijs genoeg.

Ik liet vele gedichten later door mijn kinderen lezen. En jawel hoor, zij hadden wel hun eigen mening daarover.

In feite heb ik altijd een beetje tegen de stroom op gevaren. Als iedereen volgens de mode in strakke broeken liep, dan droeg ik er losse. Aan mijn kleren hing er altijd iets te (b)engelen: een lintje, een bloem, een frulleke ...

Zat je misschien in een internaat?

Nee. Mijn vader was beroepsmilitair en zo kwam het dat we veel verhuisden. Er was nooit iets om me aan te binden. Daarom zocht ik later als reactie altijd rust, veiligheid en gezelligheid. Ik heb veel liever dat de mensen bij het binnenkomen zeggen "O, het is hier gezellig", dan dat ze zeggen dat ze het hier mooi vinden.

Je bent dus graag thuis?

Maar ik trek er ook graag op uit hoor. Ik reis graag, niet jaarlijks, maar naar niet-traditionele bestemmingen zoals Denemarken, Ierland en Normandië. Dan wil ik ook veel over die streek en zijn bewoners weten.

Inspireren je reizen je?

Ja dat wel, maar niet onmiddellijk. Het moet allemaal eerst bezinken. Pas soms maanden nadien zou ik dan iets van mijn reiservaringen opnemen in een gedicht. Ik stond altijd te popelen op de eerste rij om een opstel of verhandeling te schrijven. Een uitgebreide reportage schrijven over een bepaalde reisbestemming, zou ik graag als beroep uitgeoefend hebben. Met dergelijke opdrachten had ik geen probleem.

Herinner je nog je eerste gedicht, je eerste verzen?

Mijn verste herinneringen gaan terug naar de tijd, toen ik een jaar of veertien was en in de klas een gedicht zat te schrijven. Ik weet het nog goed want het was tijdens de les. De lerares merkte dat, nam mijn kladblaadje af, las het en legde het terug tussen mijn cursus zonder er iets over te zeggen.

Maar mijn grote liefde voor poëzie is ontstaan in de Maricolen, te Brugge. Ik had daar les van Gabriël Laethem. O, ik herinner mij nog zijn enthousiaste besprekingen van gedichten in de klas: De Averulle van Guido Gezelle, Melopee van Paul Van Ostaijen, De Landman van Aart van der Leeuw. Hij vroeg ons om de te bespreken gedichten tegen de volgende week te lezen en er een tekening bij te maken. En kijk, ik ken die gedichten nog, ik kan ze zelfs nog uit het hoofd opzeggen.

"De landman gaat, nu d'avond is gevallen en d'arbeid slaapt, voor 't laatst zijn hoeve rond..."

Dat is nu zolang geleden, en ik weet dat nog altijd.

En we leerden daar ook over versvoeten en zo. Ja hoor, dat deed ik zeer graag. Ik wou weten hoe een gedicht in elkaar zat maar vooral experimenteren met onze rijke taal.

Moet jij in een melancholische stemming zijn om te dichten?

Nee niet echt, als ik een eerder melancholische gedicht schrijf, dan is dat pas nadat ik mijn zwaarmoedige gevoelens verwerkt heb. Ik wil het eerst een beetje geordend hebben. Pas als verdriet lief verdriet geworden is, als de scherpe kantjes er af zijn, dan kan ik aan dichten denken.

Ik probeer geen ingewikkelde poëzie te maken. Duidelijk en eerlijk is mijn leuze. Geen gezochte zinnen.

Schrijf je doorlopend of eerder in periodes?

In periodes, nogal in vlagen: 4 of 5 in een maand tijd en dan een half jaar niets.

Er broedt iets dagenlang in mijn hoofd en dan moet het er uit. Binnen twee tot vier dagen komt het gedicht dan tot stand met periodes van opzijleggen en herwerken, tientallen keren herbeginnen, herschikken, tot frustrerend toe ... tot eindelijk rust vinden als er staat wat ik oprecht bedoel.

Ik hou wel van rustige momenten en zeker van vergezichten als ik dicht. Ik trek mij zeker niet terug tussen de vier muren van mijn kamertje. In die dagen staat mijn geest op scherp en ben ik heel alert voor al wat de mensen rondom mij doen of zeggen.

Zijn er gedichten die je bijzonder koestert?

Heel zeker. Westhoek-kind bijvoorbeeld, maar 'Lief verdriet' ook.

'Lief verdriet' staat niet in een bundel, maar werd samen met vier andere gedichten van mij in opdracht van de Provincie West-Vlaanderen gedrukt op wenskaarten met de foto van een bijpassende bloem. Bij 'Lief verdriet'



is dat *Euphrasia officinalis* of Ogentroost. Ogentroostthee heeft een zoutgehalte dat ongeveer gelijk is aan traanvocht, vandaar.

Lief verdriet

om woorden
toch gesproken
doch vervlogen

om armen
als een blanke krans
verlangend wachten

om leegte
verre troost
en wolk herinnering

ben jij alleen
ik koester jou
voel ik zo goed
in lief verdriet

Nog geen verhalen geschreven of ander proza?

Alleen poëzie, al kon ik altijd goed fantaseren en verhaaltjes vertellen. Ik had vier jongere zusjes en broertjes en vertelde hen in de wagen bijvoorbeeld altijd verhalen die ik op het moment zelf uitvond. Op school was ik altijd van dienst om speeches op te stellen.

En liedjesteksten?

Niet echt, wel komen er gedichten in aanmerking, ze zijn muzikaal. Een journalist schreef eens dat ze deden denken aan de gedichten van Karel van de Woestijne.

Mijn zoon Ruben heeft wel al enkele gedichten op muziek gezet voor zijn eindwerk aan het Lemmensinstituut te Leuven. Tot mijn verwondering vond hij mijn teksten interessant genoeg om daar zijn energie in te steken.

In opdracht van Ludo Claessen (componist en mentor aan het Lemmensinstituut) schreef ik de bindteksten bij zijn Symfonische Compositie "Breath of Life".

Ben je een lezer?

Ook in vlagen. Neem nu Thea Beckman. Dat heb ik nu echt graag gelezen. In haar trilogie (bestaande uit *Kinderen van Moeder Aarde*, *Het helse paradijs* en *Het Gulden Vlies van Thule*) heeft Beckman een vrouwenmaatschappij op touw gezet in drie futuristische romans, te klasseren onder méér dan sciencefiction in prachtige jeugdige literatuur.

De boeken van Dan Brown heb ik ook gelezen. Zijn eerste boek meer uit nieuwsgierigheid. Maar zijn twee andere boeken bevielen mij minder, alsof hij alles al gezegd had in zijn eerste boek.

Kruiden- en plantenboeken en allerhande alternatieve onderwerpen interesseren mij ook erg.

Gewoon een blad openslaan in een verklarend woordenboek en je in enkele woorden verdiepen, vind ik ook eens leuk. Misschien ben ik wel verliefd op woorden en taal.

En och ja, ik vergat het bijna, de fabels van Jean de la Fontaine. (*Nadine haalt een handsgroot boekje uit haar bibliotheek, een uitgave uit 1892*). Overall waar er papiertjes tussen zitten heb ik iets vertaald. Kijk hier bijvoorbeeld

"Een hongerige maag heeft geen oren, luistert niet naar de rede". Telkens op het einde van een fabel vind je zo'n wijsheid die kan tellen. De moraal van het verhaal. Of deze hier:

"L'absence est aussi bien un remède à la haine, qu'un appareil contre l'amour". Is dat niet prachtig geformuleerd? Als iemand er niet is, is er ook geen reden om te haten, maar het houdt ook de liefde in bedwang als de geliefde er niet is. Zoiets lees ik graag.

In het Frans?

O ja, al heb ik vaak een woordenboek nodig. Ik vind Frans een heel zachte taal, en muzikaal. In mijn bundel 'Ballaliefjes' staat er ook een Frans gedicht. Daarmee heb ik trouwens eens de tweede prijs gewonnen in een poëziewedstrijd voor gedichten in het Frans in Mechelen.

Poëzie van anderen? Wie lees je het liefst?

Ja, Toon Hermans hé. Hij kan zoveel zeggen terwijl hij toch zo beknopt kan zijn.

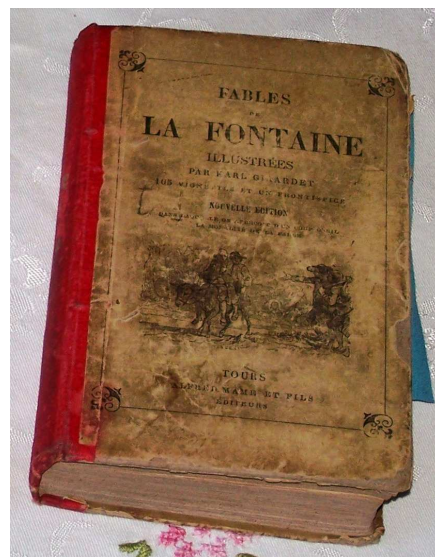
En je muzikale voorkeuren?

Ik hoor veel soorten muziek graag: Bach, Beethoven, Chopin, maar ik geniet ook van de krachtige stem van Borsato, van vooral Ierse etnische klanken en van de hemelse sfeer van Enya ...

Ik heb zang en notenleer gevolgd op het conservatorium. Ik zong graag Italiaanse aria's en Oud-Engelse liederen. Maar geen Mozart voor mij, ik kan er niets aan doen maar zijn muziek is te frivol voor mij: te snel om ervan te kunnen genieten en teveel tierlantijntjes naar mijn smaak.

Heb je nog toneel gespeeld?

Ho, ho, dat is lang geleden hoor. Bij 'Het Fonteyntje' in Wijnendale, ook bij 'Rembert', bij 'De Vondeling'. Mooie herinneringen bewaar ik aan "De



dag dat het Kampioenschap van Vlaanderen verreden werd" van Jan Matterede, aan "Dokter Frost" onder leiding van Remi Tanghe, aan "Patsy" en de hilarische thriller "Motie van Wanorde"

Nadine Ooghe

°leper °1954

Studeerde regentaat Nederlands-Geschiedenis-Godsdienst.
Is actief en creatief in tal van sociale en culturele organisaties.

Samen met Ruben Vanden Broucke (internationaal werkzaam percussionist, organist en dirigent) creëerde ze een muzikaal-poëtisch programma, waarmee ze verscheidene manifestaties sfeervol verzorgt. Gedichten, gedachten en bedenkingen over de liefde tot mens en wereld, inspireerden tot een bundel Ballaliefjes (1993) en Angeliekjes (verwacht 2007).

Wat zijn je literaire toekomstplannen?

Mijn nieuwe bundel, Angeliekjes.

En ik zou het willen aanpakken zoals ik dat met mijn eerste bundel deed. Een muzikaal programma uitwerken met Ruben en dan gaan voorstellen op verschillende plaatsen. Met Ballaliefjes zijn we begonnen in Torhout, naar aanleiding van de opening van de nieuwe bibliotheek, en sindsdien hebben we meer dan 30 voorstellingen gegeven voor een zeer gevarieerd publiek. Daar zijn we zo'n vier jaar mee bezig geweest.

(bma)

BLAUW EN GOUD

Vlaanderen

*één wijd schuimend schilderij
één wervelend wolkenspel
dreigend
torenhog
boven
één penseelstreek okergeel
en koper zomerkoren*

*Rozen klappen open her en der
korenbloemen spatten fel azuur*

*Rijpe regen ruist
in het tere verre vlasveld*

*Spiegelblauw
het stijgt en eindigt niet*

*Vlaanderen
al blauw en goud*

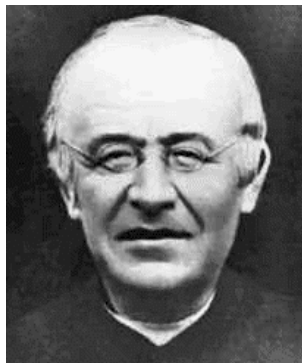
uit Angeliekjes 2007

Klein Pleidooi voor de poëzie

Waarom leest u niet eens een gedicht?

Wat is een gedicht?

Beste lezer, als we de term etymologisch bekijken, dan komen we bij "dicht" en dat betekent compact, dicht ineengedrongen, weinig ruimte innemend. U ziet het zo voor zich: een compacte, weinig plaats innemende tekst, maar met woorden waarvan het soortelijke gewicht veel groter is dan dat van woorden in een breed uitgemeten tekst. Woorden dus met een surplus aan betekenis. U zult merken dat die geconcentreerde taal uiterste concentratie - waaraan het de moderne, jachtige mens nogal eens ontbreekt - van u, lezer, vergt.



Guido Gezelle



Paul Van Ostaen



Ellen Warmond



Rutger Kopland



Herman De Coninck

Maar gedreven door uw aangeboren, gezonde nieuwsgierigheid en uw onverzettelijke halsstarrigheid wilt u per se weten wat de dichter bedoelt. U geeft zich over, tegendraads als u bent, aan de onthaasting. U zult merken dat u beloond wordt met verdieping als u even wegvlucht van het hectische, het flitsende. Vergeet u niet dat in de rat race van alledag ook het chanson en het luisterlied het al hebben moeten afleggen tegen de nerveuze, en vooral oppervlakkige videoclip.

Na lang wikken en wegen, na diep nadenken komt u dan tot de conclusie dat de dichter iets onmogelijks probeert te doen. De dichter probeert het onzegbare onder woorden te brengen. Daarenboven houdt u in uw achterhoofd dat de dichter zich nooit expliciet uitspreekt, maar de lezer in de richting van datgene wat hij bedoelt, probeert te manipuleren. Zoals van Ostaen het in zijn *Gebruiksaanwijzing der Lyriek* schreef, de dichter avoueert niet maar *suggereert*.

Dit wordt zo mooi geïllustreerd door Herman de Coninck in het gedicht "*Ik zie je nog altijd liggen*" (Aanleiding tot het gedicht was de dood van zijn vrouw, omgekomen in een auto-ongeluk; merkt u ook op dat de dichter hier fotografisch tewerk gaat, er komen nl. nogal wat close-ups in voor).

Ik zie je nog altijd liggen

Ik zie je nog altijd liggen, je vingers
smal en paars als asperges,
deze hele bleke stille vorm van jezelf-zijn
die je altijd al wel had,
een streepje gestold bloed uit je mond:
niks-zeggen was ook vroeger jouw manier
van gekwetst-zijn, ik denk: sluit nu maar
je ogen, kom, ikzal je helpen -

dit is al wat ik nog kan doen:
dit niet-meer-weten-wat-zeggen
en het zeggen.

(mijn cursivering)

Waarmee moet u zoal rekening houden om een gedicht te kunnen smaken?

Bij een eerste contact met poëzie, wordt er wel eens een beroep gedaan op het gehoor. U hoort een gedicht luidop voorlezen en u wordt door "iets" gegrepen. U wordt betoverd - althans de meest ontvankelijksten - door iets, waarvan u in eerste instantie geen fluit begrijpt. Dit betoveringsmoment of zelfs -element is essentieel in de poëzie. Dus, naast dat grote soortelijke gewicht van de woorden is daar ook het **ritme**, het **metrum**, het **rijm**, kortom de **muzikaliteit**.

Mag ik dat illustreren met het prachtig mooie "Het Schrijverke" van onze wereldberoemde Gezelle.

Het schrijverke

O krinklende winklende waterding
met 't zwarte kabotseken aan,
wat zien ik toch geren uw kopke flink
al schrijven op 't waterke gaan!
Gij leeft en gij roert en gij loopt zo snel,
al zie 'k u noch arrem noch been;
gij wendt en gij weet uwen weg zo wel,
al zie 'k u geen ooge, geen één.
Wat waart, of wat zijt, of wat zult gij zijn?
Verklaar het en zeg het mij, toe!
Wat zijt gij toch, blinkende knopke fijn,
dat nimmer van schrijven zijt moe?
Gij loopt over 't spiegelend water klaar,
en 't water niet meer en verroert
dan of het een gladdige windtje waar,
dat stille over 't waterke voert.
o Schrijverkes, schrijverkes, zegt mij dan, -
met twintigen zijt gij en meer,
en is er geen een die 't mij zeggen kan: -
Wat schrijft en wat schrijft gij zo zeer?
Gij schrijft, en 't en staat in het water niet,
gij schrijft, en 't is uit en 't is weg;
geen christen en weet er wat dat bediedt:
och, schrijverke, zeg het mij, zeg!
Zijn 't visselkes daar ge van schrijven moet?
Zijn 't kruidekes daar ge van schrijft?
Zijn 't keikes of bladtjes of blomkes zoet,
of 't water, waarop dat ge drijft?
Zijn 't vogelkes, kwietlende klachtgepiep,
of is 'et het blauwe gewelf,
dat onder en boven u blinkt, zoo diep,
of is het u, schrijverken zelf?
En 't krinklende winklende waterding,
met 't zwarte kapoteken aan,
het stelde en het rechtte zijne oorkes flink,
en 't bleef daar een stondeke staan:
"Wij schrijven," zoo sprak het, "al krinklen af
het gene onze Meester, weleer,
ons makend en leerend, te schrijven gaf,
één lesse, niet min nochte meer;
wij schrijven, en kunt gij die lesse toch
niet lezen, en zijt gij zo bot?
Wij schrijven, herschrijven en schrijven nog,
den heiligen Name van God!"

Uit: *Dichtoefeningen*.

De dansers onder u zullen hier zonder twijfel het walsritme in herkennen. Mocht u nog twijfelen aan de muzikaliteit van de woorden, beluistert u dan even, in een moment van onthaasting!, de gezongen versie van Will Ferdy. Denkt u dat de componist hier veel werk heeft gehad?

Probeer eens na te gaan hoe Gezelle erin geslaagd is de muzikaliteit ten top te drijven. Inderdaad merkt u in eerste instantie het ritme op dat u dwingt dit gedicht in een bepaalde maat te lezen.

Vervolgens ziet u dat het gedicht barstensvol staat met allerhande soorten rijm (eindrijm, binnenrijm, stafrijm, een opeenstapeling van dezelfde klinkers en medeklinkers!)

Dat voor deze dichter het gedicht het equivalent was voor het gebed lijkt u ook zeer voor de hand te liggen. Dat was inderdaad zo in die tijd. Maar vandaag? De kerk is - als u mij een hyperbool toestaat - afgeschaft. Maar toch zouden we, heel stoutmoedig, kunnen stellen dat het gedicht op zich het sacrale element geworden is in onze geseclariseerde maatschappij. Daarom is het begrijpelijk dat de mens tijdens de piekervaringen in zijn leven naar poëzie grijpt en zo aan de zo noodzakelijke zelfreflectie toe komt.

We kunnen ons afvragen hoe het mogelijk is dat de dichter de tekst zo dicht op elkaar, zo compact krijgt. Hoe hij het onzegbare zo dicht kan benaderen dat het uiteindelijk toch gezegd raakt.

Om dat tot een goed einde te brengen graait hij in zijn gereedschapskist. Daar zitten zijn - om het eens met een trendy woord te zeggen - tools in.

Zijn belangrijkste gereedschap vindt hij in het vak met als opschrift "**Beeldspraak**". In de loop der tijden zijn er over dit onderwerp talloze wetenschappelijke studies gepubliceerd en nog altijd is men er niet over uitgepraat.

Om het eenvoudig te houden, zouden we kunnen stellen dat de dichter er een tekeningetje bij maakt, om het de lezer makkelijk te maken. Dat is dan beeldspraak. Hij scheurt korter door de bocht, als in een rally, en denkt daarbij, elke decameter, hectometer, kilometer gewonnen, is er een. Vandaar die ineengedrongen tekst. Dat hij op dat ogenblik de dood in het wit van de ogen kijkt levert alleen maar het plezier van een onsterfelijke vondst op.

Beeldspraak treft men in vele vormen en soorten aan.

De dichter probeert ons iets duidelijk te maken aan de hand van een **vergelijking**, bv.:

de wijze huldigt het zwijgen
zoals een vogel die stilte vult
in een ongeschonden woud

uit: nihil tam absurde dici potest quod non dicatur - Cicero van Staf de Wilde

Hij kan ons ook een **metafoor** voorschotelen, een vergelijking waarvan er een stuk ontbreekt. Dat kan in de vorm van een volledig gedicht. In "Cruyff" droomt Herman de Coninck ervan op zijn terrein ooit heilig verklaard te worden - al was het maar voor een ogenblik - net zoals die Hollandse wereldvoetballer. (Het is niet mijn bedoeling de al wat oudere lezer en Coppens-fan te schofferen.)

Cruyff

een gestrekte bal,
een balk door de lucht,
een eerlijk eikehouten schot:
zo gaat de waarheid op haar doel af.
of heen en weer
en heen bewegend, de tegenstrever,
de lezer, steeds weer op het verkeerde
been zettend, door een overstapje, een
oversprongetje, elke nieuwe regel
uit leesevenwicht te beginnen,
deze beweeglijkheid, deze fysieke
bewogenheid, god, dat is kunst:
geboren worden en een lichaam hebben
en er dan gedurende een blauwe maandag
johan cruyff mee zijn
in een gedicht, een speelveld
van herman de coninck.

In dit verband nog een anekdote. De allochtone in het Nederlands schrijvende Iraanse auteur Kader Abdolah vertelde ooit dat hij zich lange tijd in Nederland ontheemd voelde. Ondanks zijn gretigheid tot inburgering kon hij maar niet het wezen van zijn nieuwe vaderland vatten, tot het gedicht "Jonge sla" van Rutger Kopland hem van zijn spreekwoordelijke paard bliksemde. Dit gedicht was voor Kader Abdolah dé metafoor voor Holland.

Jonge sla
Alles kan ik verdragen,
het verdorren van bonen,
stervende bloemen, het hoekje
aardappelen kan ik met droge ogen
zien rooien, daar ben ik
werkelijk hard in.

Maar jonge sla in september,
net geplant, slap nog,
in vochtige bedjes, nee.

Rutger Kopland

Abdolah pleurde dan ook een halve bibliotheek non-fictie over "Het Koninkrijk der Nederlanden" in de papierversnipperaars.

Dat de dichter zich een god waant in zijn eigen, door hemzelf geschapen microkosmos, blijkt uit het feit dat hij dode dingen de levensadem inblaast. In de prosodie noemt men dit procédé de **personificatie**. Dat die een niet gering beeldend vermogen bezit, blijkt uit het volgende gedicht.

Changement de décor

Zodra de dag als een dreigbrief
in mijn kamer wordt geschoven
worden de rode zegels van de droom
door snelle messen zonlicht losgebroken
huizen slaan traag hun bittere ogen op
en sterren vallen doodsbleek uit hun banen
terwijl de zwijgende schildwachten
nachtdroom en dagdroom haastig
elkaar hun plaatsen afstaan
legt het vuurpeloton van de twaalf
nieuwe uren op mij aan

Ellen Warmond

Let u er ook eens op hoe het **contrast** dit hele gedicht een duidelijk tweeledige structuur weet te geven.

Ook de **logica** van de dichter is er een van poëtische aard, d.w.z. op het eerste gezicht weinig logisch. Soms wordt in dit verband gebruik gemaakt van de schijnbare tegenstelling, de **paradox** dus. Zo schrijft R. Kopland in een van zijn gedichten:

"Wie wat vindt, heeft slecht gezocht."

Hallo? Beste lezer, bent u er nog? Wat voor onlogische onzin is dat !?

Neemt u toch maar even uw tijd; onthaasten is opnieuw de boodschap! Dan ziet u in dat de dichter u waarschijnlijk duidelijk wil maken het gedicht toch nog maar eens te lezen, dat er nog veel meer in staat dan u op het eerste gezicht denkt / ziet. U mag daarin natuurlijk niet overdrijven. Het is zeker niet de bedoeling dat u in elke kerktoeren een fallussymbool ontwaart.

Vanzelfsprekend speelt de dichter ook graag met woorden. Zoals Friedrich Nietzsche ooit schreef:

Menigeen vindt zijn hart pas
als hij zijn hoofd verloren heeft

Of om een andere **woordspeling** te gebruiken:

KIJK

't is veel erger
dan je denkt
als je denkt
is 't nog erger

Bert Schierbeek

Om zijn gevoelens niet de vrije loop te laten, met het risico melodramatisch te worden, te vervallen in tranerigheid, dus om niet in de kortste keren in de prullenmand terecht te komen legt de dichter zich beperkingen op. Hij perst zichzelf in een keurslijf dat de uitpuilende gevoelens in bedwang moet houden. Hij kiest voor een bepaalde structuur, voor kortere of langere alinea's. Die noemen we **strofes**. Een aantal van die alinea's kan hij dan op een heel eigenaardige manier samenvoegen en zo ontstaat dan een specifiek soort gedicht. Ik overloop er een aantal, samen met u. Ik word, eventjes maar, theoretisch

Een strofe die bestaat uit 3 versregels wordt een **terzine** genoemd. De **Haiku** is bv. een gedicht dat uit zo'n enkele terzine bestaat, maar wel met die beperking dat het 1^{ste} vers maar 5 lettergrepen mag bevatten, het 2^{de} 7 en het 3^{de} vers opnieuw 5. Samen 17 lettergrepen, dat is één ademtocht. En het houdt niet op. Volgende beperking: er moet een natuurevocatie in voorkomen en de lezer moet er intuïtief en poëtisch inzicht in de werkelijkheid kunnen uit distilleren. Een voorbeeld:

Wondere kronkels
maken de rozentakken
om de zon te zien

K. Hellemans, Jaarkring, 1977

Mooi! Aan u, lezer, om achter de coulissen te gaan kijken.

Iets erg verwants, maar bestaande uit 5 versregels (**kwintet**) is de **Tanka**. Hier is de verdeling van de lettergrepen als volgt: 5-7-5-7-7, dus 31 samen. Ook hier wordt een beroep gedaan op de natuur, nu om intense emoties te verwoorden. Opnieuw een voorbeeld:

Sneller dan hagel
vluchtiger dan een veertje
voelde ik heel vaag
hoe een lichte droefheid zacht
over mijn hart voorbijging

Yosano Akiko (vert. J. van Tooren)

Ik moet het uiteraard ook hebben over het **Sonnet**. Hier is de verdeling 2 maal 4 verzen (dus 2 **kwatrijnen** = het **octaaf**) + 2 maal 3 verzen (dus 2 **terzinen** = het **sextet**). Normaal gezien komt dan na het octaaf de **volta**, **wending**, ook **keer** genoemd. Dit is als het ware de grens tussen de 2 delen van het gedicht. Wat de inhoud betreft is het octaaf vager, abstracter, terwijl het sextet concreter is. Bijvoorbeeld:

No second Troy

Ik heb een vrouw bemind, die best
een tweede Troje zou verdienen,
en die door drank en heroïne
onder mijn ogen werd verpest.

Tot ziekbed kromp het liefdesnest,
en ik zou zachtjes willen grienen,
omdat alleen dit clandestiene
sonnetje van ons tweeën rest.

Zo'n veertien regeltjes waarmee je
een tipje van de sluier licht,
wat zout om in de wond te wrijven.

Wat zijn dat toch voor waanideeën,
dat je, verdomd, in een gedicht
'de dingen van je af kunt schrijven'?

Jean Pierre Rawie

Hebt u dat mooie **omarmende eindrijm** in het octaaf opgemerkt en dat de volta hier na de derde strofe ligt?

Als heel belangrijk gereedschap en daarmee eindigen we onze exploratie, maakt de dichter gebruik van de **herhaling**. Meestal gaat de herhaling gepaard met een gevoel van droefheid en kan ze uitmonden in een **lamentatie**. Laat u zich door dat dwingende betoveren en in hogere sferen brengen; denkt u bv. aan de litanieën in de katholieke kerk die erop bedacht zijn de gelovigen in een soort van trance te brengen. We gaan te rade bij Jan Hanlo:

Ik noem je bloemen etc.

ik noem je: bloemen
ik noem je: merel in de vroegte
ik noem je: mooi
ik noem je: narcissen in de nacht
waaroverheen de wind strijkt
naar mij toe
ik noem je: bloemen in de nacht

Jan Hanlo

Uiteindelijk hebt u door, beste lezer, dat u tijdens het lezen van deze tekst, een aantal stadia hebt doorlopen. De verwondering heeft uw nieuwsgierigheid aangescherpt. U wilde gaandeweg meer weten over die rare snuiters en dat alchemistische sfeertje dat hen omnevelt. Dat resulteert uiteindelijk in bewondering, mag ik hopen (een van de meest essentiële elementen van kunst!). En u denkt, tijdens een zeer assertief moment, nu vat ik zelf de koe bij de horens, ik sla zelf de handen aan de ploeg. U waagt zich op het steile pad naar de Parnassus en weet niet wat u te wachten staat, want om het met Spinoza te zeggen: "Al het voortreffelijke is even moeilijk als zeldzaam."

© Roland Ranson 2007

"Horen, zien en schrijven"

"Want de schoonheid is het onwillekeurige gebaar dat een persoonlijkheid eigen is. Ze wordt volmaakter naarmate meer haast en angst van haar afvallen, naarmate de kunstenaar er vaster van overtuigd raakt dat hij de weg volgt die tot zijn heiligste vervulling voert."

Rainer Maria Rilke

MINNEN

*Minnen
is ragfijne draden spinnen
van behagen en verlangen
om elkanders hart te vangen*

*niet om de ander uit te zuigen
of diens leven om te buigen
maar om tijdenlang te winnen
beider minnen*

uit Ballaliefjes 1993

VENUS

*De liefde is mijn huid
waarachter ieder heilig leven schuilt*

*zij smelt rond mij een spiegelend harnas
en maakt mijn pijlen overbodig*

*zij spant een pantser, houdt een scherm
en wendt de barste levensstormen af.*

*Ongenaakbaar als vrouw
met gesloten visier ben ik blind*

*maar dierlijk rillend waakzaam
voor dreigend gevaar.*

*Bevecht mij niet
want ik bescherm
met de liefde als mijn schild.*

Uit Ballaliefjes 1993

WESTHOEK-KIND

*Blij was ik, het kind dat madeliefjes plukt,
hun zonnemonden streelt en om hun sneeuwse witheid is verrukt,
dat met een kelkenkroon op lokken fijn als shantung
langs het groene Westhoekpad liep, opgesmukt.*

*Nog ben ik het kind dat aan de sloot verbleef,
libellen gadesloeg – er was een tor die op een herfstblad
over het water dreef –
dat zonder huis noch rots gelukkig was, verlaten,
met het rad de maalstroom in die God mij geeft.*

*Bewaar mijn kind-zijn, niet mijn eer,
want als ik vrijdag sterven moet terwijl ik vecht om
aardse humbug die ontbeert,
kan ik mijn ogen schenken aan de blinden die niet willen zien
en neuriën in het dovenoor dat het zalig is een kind te zijn,
zó zalig is een kind te zijn,
niets meer.*

Uit Ballaliefjes 1993

WESTHOEK-MAN

*je naam in het zand
zacht in de branding weggespoeld
opdat niemand zou weten
dat ik toen naast je lag
en je huid in het zand heb gevoeld
want de zee wil ik zijn
niet als ze kolkend draait
en met je leven speelt
maar als ze streelt*

*wil ik de wind zijn
niet als ze snijdend slaat
maar als ze aait
en al die dwaze zorgen uit je witte haren waait*

*golven zijn de rimpels van het leven,
de één verdrinkt er in, de ander waadt.
Je mag de zee de schuld niet geven
als het water niet verfrist maar slaat.*

Uit Angeliekjes 2007

“Fragment op zich”

Uit ‘Ongewone lessen’ van Hélène Grimaud



‘Liefde is overal waar kunst is. Kunst laat liefde zien. Toen de mensen in Haar geloofden, ik bedoel in de Liefde - ach, hun werk bejubelde het bestaan ervan. Hebt u de fresco's van Giotto bewonderd? De blik van de koningin van Saba in Arezzo? Hebt u de *Goldbergvariaties* van Johann Sebastian Bach ooit beluisterd? Kunst zegt wat woorden, die niet alles dekken, die niet tot in detail kunnen weergeven wat mensen diep in hun hart ervaren, niet altijd kunnen uitdrukken. Kunst is intiem met de ziel, want kunst spreekt tot de ziel. Kunst heeft een verlossende kracht: ze geeft een nieuw elan aan de religie - een band met de Liefde, waaraan we allerlei bijnamen kunnen geven: creatie, vreugde, emotie. Daarnet had u het

over het moderne huwelijk tussen intelligentie en ellende. Kunst zet intelligentie om in intuïtieve liefde, omdat de macht van de kunst macht bij uitstek is en haar kracht een geweldige ervaring oplevert. Kunst verrijkt mijn ziel.’

Voor de tweede keer vandaag hoorde ik de uitspraken van mijn Leraar vrolijk in mijn woorden doorklinken. In een flits begreep ik de bedoeling van wat hij me had willen zeggen: ‘... dat u zelf het voortdurende leven van de muziek wordt’. Ik had zijn brief zorgvuldig onder in mijn tas gestopt met het muziekdosje erbij, toen ik in Como aankwam. De gedachte om te blijven, me terug te trekken klopte noch met het een, noch met het ander.

‘Musea, kunst, natuur - oké, allemaal mooi, maar de liefde van de Ander, voor de Ander? Het lichaam in al zijn liefde - armen, schouders, mond, handen?’

‘O natuurlijk! Zeker! O, absoluut! De stralende Liefde. De Liefde van het Licht. Liever Romeo en Julia dan Tristan en Isolde.’

‘Hoezo?’

‘Omdat de liefde van Tristan en Isolde gedoemd is, een vergeefse zoektocht die de nacht opeist en geen andere bevrediging kent dan de dood. Uit die mythe is de hartstochtelijke liefde voortgekomen die het lijden zoekt en die hunkert naar de ruïne die bestaat bij de gratie van afwezigheid en hersenschimmen, en die tegenslag verheerlijkt. Persoonlijk verkies ik de vrolijke liefde, die ons voorschrijft de ander de vrijheid te geven die we uit zijn liefde putten. Liefde zoals Rilke haar bezingt: "Want daar ligt de fout, als er van een fout sprake is / overlaad de vrijheid van de geliefde niet met alle vrijheid die men in zichzelf voelt / wij hoeven ons daar alleen maar aan te houden als we liefhebben / ieder zichzelf laten zijn." In deze stromende beweging van vreugde om te delen is de liefde veeleisend. We moeten geven, nooit uitzuigen. Maar om dit soort liefde op te roepen hoeven we de dichters maar aan het woord te laten.’

‘Zoals?’

‘Samuel Beckett: "Haar ogen keken me aan en lieten me binnen." Henry Miller: "Ik kijk de vrouw die ik in mijn armen houd niet in de ogen, maar ik zwem ze binnen, helemaal, tot in haar hoofd, armen en benen. En achter de kassen van deze ogen zie ik dat zich een wereld bevindt die onontdekt is, een wereld vol toekomst, een wereld waarin iedere logica ontbreekt Het oog dat zich vrij heeft gemaakt onthult of verlicht niet meer, het tast de hele horizon af als eeuwige reiziger, verstoken van informatie. Ik heb de muur neergehaald die de geboorte plaatst en het traject van mijn reis is kort en gesloten zonder onderbreking. Mijn hele lichaam moet een eeuwigdurende straling worden van steeds feller wordend licht. Ik verzegel dus mijn oren, mijn ogen, mijn lippen. Alvorens weer helemaal mens te worden zal ik waarschijnlijk als park bestaan.”’

Ik hield even stil en de Onbekende joeg me weer op: ‘Maar u dan, u, wat zegt u persoonlijk?’

Ik lachte. `Niets! In de liefde, net als in de muziek, laat ik de stilte spreken. Stiltes die op een absolute manier doorleefd worden maken het Moment en worden daarmee groter dan de tijd, groter dan de eeuwigheid: ze zijn een lofrede.'

Hij schudde zijn hoofd, fronste zijn wenkbrauwen. Zat hij met zijn mond vol tanden? In de middagzon was de lucht gloeiend heet en de schaduw net violet fluweel. De ober bracht ons onze grote pizza's. De tomatenpuree rook heerlijk naar oregano en naar de tedere liefde van mijn moeder, zoals zij kookte toen ik klein was. We aten het kokendhete baksel.

`Maar deze hele lezing,' begon hij opeens bijna kwaad, met een dikke rimpel in zijn jonge voorhoofd, `uw mooie lezing over de Liefde - wat is die waard als de ander u verlaat? Als degene die u liefhebt niet van u houdt of niet meer van u houdt? Als de dood hem uit uw omhelzing vandaan sleept? Wat zegt u over wat de liefde in zich draagt wanneer zelfverloochening, onherstelbaar verlies ons treffen? Geef toe dat wij dit wezen, dit ene wezen, hoewel het maar een tel voor ons is, en nog een tel, alle muziekstukken zouden geven en daarbij nog de woorden en de tonen en de bijbehorende kleuren, gewikkeld in de opgevouwen kosmos, de kosmos zoals ze in werkelijkheid is: het vierkante stuk zwarte zijde van een doodgewone goochelaar. Zo'n pakje zit snel en goed in elkaar, hier, het is afgelopen, naar de duivel met die artistieke hoogstandjes en die lauwerkransen, laten we er niet meer over beginnen, op voorwaarde dat het wezen terugkomt! Dat het voor eeuwig terugkomt, dit unieke wezen van licht, met de charmes van een onnavolgbaar muzikje dat niemand meer zingen zal, zijn manier om het hoofd lachend in de nek te gooien, bomen en vogels door zijn woorden mengen, een klankje, een plukje gras, een grappig woord waarmee zijn betoog doorspekt is en hem tot een heel aparte vreemde maakte, zoals we dat van een taal zeggen. Dit wezen, deze tot vlees geworden liefde, die zijn leven met stijl beschreef, zoals we dat van een boek zeggen, de enige tegen wie de dichter in ons die de liefde op aarde zette kan zeggen: "Een stap van jou. Dat is de opkomst van de nieuwe mens en zijn op-pad-gaan". Ik persoonlijk zou voor zijn terugkeer het oneindige voor een schijntje wegdoen in ruil voor dit hele kleine stukje hemel. U niet?'

Hij keek me uitdagend aan met een blik die brandde van smart.

`Ja, misschien wel, zeker, maar het is nu juist ons lot dat we het niet kunnen beïnvloeden. Ons lot en het heil van de wereld. De tragedie heeft, in naam van de zuiverheid, nooit iets anders voortgebracht dan ellende.'

`U laat dus het hoofd hangen en legt u erbij neer? U trotseert het noodlot dus niet? U doet geen poging om de afwezige terug te winnen?'

`Zij die verdwenen zijn, zitten in de hel. Om ze te zoeken zullen we af moeten dalen. Maar in de hel zetelt onze vrijheid niet.'

`Welke vrijheid rest ons nog in lijden en verlies?'

`De kracht van het gedicht. Boven het verdriet uitstijgen. Daar is het grote lied van de wereld.'

Hélène Grimaud (°1922), Ongewone lessen (Leçons extraordinaires)

De waarheid over mijzelf

Bij het gerenommeerde Magazine Littéraire verscheen er dit voorjaar een 'hors-série' over het 'ik' in de literatuur¹.

Er prijken namen in als Sint-Augustinus, Montaigne, Rousseau, Flaubert, Kafka, Scott Fitzgerald enzovoort.

Dat de door het 'ik' geobsedeerde Virginia Woolf daarin niet kon ontbreken, stond buiten kijf.

Een veelbetekende anekdote is de volgende: in 1939 bezocht Sigmund Freud Virginia Woolf (die het zelf trouwens nooit zo begrepen had op psychoanalyse en haar beoefenaars). Als geschenkje had hij een narcis mee. Dat simpele gebaar spreekt dus boekdelen. Freud had natuurlijk evengoed een narcis voor zichzelf kunnen meebrengen, maar dat even terzijde.

Schrijven is voor Woolf eigenlijk altijd autobiografie geweest - schrijven over zichzelf -. En dat komt goed tot uiting in dat kleine & fijne artikelletje van Alexandra Lemasson, auteur van een doorwrochte biografie van Virginia Woolf¹.

¹ Les écritures du Moi: autobiographie, journal intime, autofiction. Les collections du Magazine Littéraire, hors-série n° 11, mars-avril 2007. Er verscheen in december 2004 al een speciaal nummer over Virginia Woolf.

Al van in haar jeugd schreef Virginia Stephen een eigen periodiekje vol, samen met haar zus Vanessa en haar broer Thoby: "The Journal of Hyde Park Gate". Het ging hierin vooral over het reilen en zeilen van de familie Stephen. Virginia begon ermee toen ze negen was (1891). Deze 'jeugdliteratuur' lag lange tijd verstopt in de archieven van de British Library, maar werd een paar jaar geleden eerder toevallig ontdekt. Het waren de 'jaargangen' 1891, 1892 en 1895.



Haar satirische manier van schrijven, kenmerkend voor haar latere portretten, is hier al aanwezig. Maar tegelijkertijd hield Virginia, zoals zovele jonge meisjes, ook een dagboek bij. Die dagboek aantekeningen worden vanaf 1915 een waar literair project. Meer dan 30 jaar zal Virginia haar gedachten, ontmoetingen, persoonlijke moeilijkheden toevertrouwen aan haar 'cahiers', en die zijn uiteraard een gedroomde bron voor al diegenen die willen doordringen in de complexe leefwereld van Virginia Woolf. Ergens noteert zij bijvoorbeeld: "Als je de waarheid niet spreekt over jezelf, dan kan je die ook niet over anderen spreken". Misschien haar fundamentele axioma.

Lemasson noemt haar "een ware spirituele dochter van Rousseau". Woolf betreunde trouwens dat Rousseau geen vrouwelijk equivalent had.

Zoals in de meeste gevallen was de relatie met haar dagboek (zij noemde het "mijn goeie, oude welwillende vertrouweling"), hoewel erg complex, van therapeutische aard. Door haar intiemste zielenroerselen aan haar dagboek toe te vertrouwen probeerde zij zich te ontlasten van haar zware gemoedstoestand, haar melancholie, waartegen ze heel haar leven moest vechten. Virginia Woolf wilde in de eerste plaats romanschrijfster zijn, maar het schrijven van fictie was een voortdurende beproeving voor haar. Door dagelijks de voortgang van haar manuscripten te noteren in haar dagboek, kon de schrijfster haar kwelgeesten enigszins bedwingen.

Ergens lezen wij bij haar "Ik denk soms dat alleen de autobiografie ware literatuur voortbrengt; de romans zijn de schillen die wij wegnemen om tot de kern te geraken, die is: jij of ik, en niets anders."

In de komende nummers van de Toverberg gaan we extra aandacht besteden aan de Bloomsburygroep en aan Virginia Woolf in het bijzonder. (bma)

"Beleefd"

Bezoek aan de tentoonstelling "De schoonheid en de waanzin" (31-3-2007)



De aanleiding voor de tentoonstelling 'De schoonheid en de waanzin' was de vijfhonderdste verjaardag van het overlijden van Filips I de Schone, koning van Castilië en laatste hertog van Bourgondië (Brugge, 1478 - Burgos, 1506) en gehuwd met Johanna de Waanzinnige. Een selecte verzameling van enkele kwalitatief hoogstaande stukken vertelde het verhaal van dit historische personage en zijn tijdperk. De tentoonstelling schetste de ridderlijke rituelen, de etiquette en de kunsten van het leven aan het Hof. Maar ook de mythes rond het huis van de monarch en zijn onmogelijke afscheid kwamen aan bod.

Zo'n twintig belangstellenden verzamelden zich op de laatste dag van maart aan de ingang van de O.LV.-kerk. Onder de hoede van een enthousiaste gids bezochten we de mooi verzorgde tentoonstelling. Gedurende meer dan twee uur werden wij bedolven onder de deskundige uitleg van de gids. Een tentoonstelling voor fijnproevers!

¹ Alexandra Lemasson, Virginia Woolf, Gallimard / Folio biographies, 2006

⁴ Er bestaat ook een Nederlandstalige portaalsite van Sint-Petersburg (st-petersburg.startpagina.nl) met heel wat links naar andere websites over Sint-Petersburg

Week van de Amateurkunsten –Veldegem 2007

Het Beleefde Genot had van de raadzaal van het gemeentehuis een plaats vol poëzie gemaakt: de raadzaalgedichten en de platenhoesgedichten. Verder hebben Bart Madou en Marie-Claire Devos voorgelezen uit de Florentijnse dagboeken van Rainer Maria Rilke. Nadine Ooghe droeg in intieme kring enkele van haar gedichten voor.

Bij tien handelszaken waren er gedichten te lezen, de meeste van leden van Het Beleefde Genot.

Rika Van Dycke en Carine Vankeirsbilck stelden ten toon in enkele etalages en op het kerkhof was er een installatie van Bart Madou te zien.



Tenslotte mogen wij ook de literaire zoekwedstrijd niet vergeten.

Alle vragen met de antwoorden staan te lezen op de website van Het Beleefde Genot (www.hetbeleefdegenot.be/wak2007).

Niemand slaagde erin het juiste antwoord op alle vragen te vinden. Veertien deelnemers hadden slechts één fout, de uitslag van de schiftingsvraag ('Hoeveel bladzijden telde het gesloten boek in de raadzaal?') moest dan beslissen.

Het was An Alberto die het dichtst bij de 611 pagina's was, op de tweede plaats kwam Georgette Wybouw en op drie Manuel Alberto. Alle drie afkomstig uit Aartrijke. Proficiat!

Derde literair salon (3-6-2007) "De meester van Sint-Petersburg"

Joris Van Bladel is er met verve in geslaagd om zijn toehoorders te boeien. Vetrekkende vanuit een algemeen statement "Hoed u voor secundaire lectuur, lees de teksten van de meesters zelf", kwam hij al vlug bij de meester van Sint-Petersburg, Fjodor Dostojevski, die hij vooreerst situeerde in zijn tijd: politiek, sociologisch en cultureel. Leerrijk was zijn uitweiding over de Russische geest. Na de pauze probeerde hij ons duidelijk te maken dat Dostojevski wel degelijk een klassiek auteur was. Hij deed dit aan de hand van twee paragrafen uit 'Aantekeningen uit de ondergrondse'. Dostojevski wordt gerekend tot de zogenaamde Realistische school in Rusland hoewel zijn werk zich van veel andere realisten onderscheidt



Joris Van Bladel

door het wijsgerig gehalte en de dominerende dialoogvorm. Dostojevski liet een omvangrijk oeuvre na. Hij schreef in een typerende, gehaaste stijl, met veel nadruk (emfase) en beklemtoning en gebruik van herhalingen. Veel van zijn personages zijn mensen die lijden en vernederd worden vanwege hun gepassioneertheid.

Tijdens het literaire salon waren de talrijke toehoorders het roerend eens en velen onder hen zijn nu beslist al bezig met "Misdad en Straf", "De speler" of de "Gebroeders Karamazov".

Site seeing: het Hermitagemuseum van Sint-Petersburg

<http://www.hermitagemuseum.org>

Een Russische site waar je je tickets on line en in het Nederlands kunt bestellen? Wel ja, dat is de site van het Hermitagemuseum van Sint-Petersburg. Alleen kan je je afvragen hoe 'Russisch' deze op en top door IBM-technologie ondersteunde website wel is.

Maar laten we dit niet als kritiek beschouwen. Deze site is aangenaam om in te bladeren, is goed gestructureerd, ziet er volledig uit en vooral: is zeer leerrijk. En reizen doe je om te leren. Hier kan het vanuit je stoel. Gun jezelf wat tijd, tik het bovenstaande adres in en je bent gegarandeerd vertrokken voor een urenlang bezoek aan één van de prachtigste musea ter wereld met een ongelofelijk uitgebreide collectie.⁴

De link "Information" kan je nog overslaan, tenzij je een doorsnede van het complex wenst te bekijken en in het kort het belangrijkste wilt vernemen over het museum. Boeiender wordt het al als je "Collection highlights" aanklikt.

In 13 rubrieken – van 'Prehistorie', 'Antieke wereld' tot 'Het Porseleinmuseum' – maak je kennis met een aantal topstukken en vele andere waardevolle schatten.

Uiteraard ontbreekt 'Russische cultuur'¹ hier niet.

Neem je tijd om alles te bezoeken en pauzeer daarna best even. Schenk je een stevige kop koffie in, al dan niet 'verstevigd' met een slok wodka.

Wil je meer weten over de vaak turbulente geschiedenis van het Hermitage, volg dan de link "Hermitage history" vanaf de startpagina. Je kunt er van bijna elk gebouw of deel van het museum lezen hoe ze de tijdstormen hebben doorstaan. Er is ook een interessante tijdslijn voorhanden.

QUICK SEARCH

SHOP ONLINE

TICKET BOOKING

HEADLINES

- ◆ INFORMATION
- ◆ COLLECTION HIGHLIGHTS
- ◆ EXHIBITIONS
- ◆ HERMITAGE HISTORY
- ◆ CHILDREN & EDUCATION
- ◆ DIGITAL COLLECTION

The State Hermitage occupies six magnificent buildings situated along the embankment of the River Neva, right in the heart of St Petersburg. The leading role in this unique architectural ensemble is played by the Winter Palace, the residence of the Russian tsars that was built to the design of Francesco Bartolomeo Rastrelli in 1754-62. This ensemble, formed in the 18th and 19th centuries, is extended by the eastern wing of the General Staff building, the Menshikov Palace and the recently constructed Repository.

◆ Virtual Visit

◆ Virtual Viewings

◆ Virtual Academy

Voor de tentoonstellingen, voorbije, huidige en komende, klik je "Exhibitions" aan. Je kunt er ook te weten komen waar ter wereld momenteel werken van de Hermitage in bruikleen zijn.

¹ Ik kan niet nalaten het meesterlijke en onovertroffen en zeer leesbare boek van Orlando Figes: "Natasja's dans, een culturele geschiedenis van Rusland" aan te bevelen. Het werd uitgegeven bij Het Spectrum, Utrecht 2003, ISBN 90 274 7996 8.

Tussendoor moet je toch ook eens het icoontje links "International Gala Banquet in the Winter Palace" aanklikken. Dat lijkt een jaarlijkse happening te zijn, bestemd voor de very happy few. Voor een slordige 35.000 roebel (ca. 1000 €) kun je een plaatsje veroveren aan tafel, betaal je daarentegen 100.000 roebel dan mag je aanschuiven aan de 'Top Table'. Om zoveel erfgoed te steunen mag je niet op een roebeltje kijken natuurlijk. Er worden zo'n 300 inschrijvingen verwacht.

Maar ook aan de rechterkant staan er intrigerende icoontjes: "Virtual visit" (dat lag voor de hand), "Virtuale viewings" en "Virtual academy".

"Virtual visit": je wandelt er rond op de gelijkvloerse, de eerste en de tweede verdieping en er is zelfs een sectie waarbij je alles vanaf de daken kan aanschouwen. Opletten voor virtuele hoogtevrees! We gaan naar "Virtual viewings". Deze link blijkt dan weer onderverdeeld in "The collection", "The exhibit" en "The themes". Je maakt er kennis met de ongeziene mogelijkheden van ICT. Neem de tijd om één en ander uit te proberen. Bij de thema's vinden we o.m. "De wereld van de oude Egyptische goden", "Russische paasgeschenken" (eifetisjisten krijgen hier beslist een delirium). Ook vier geschiedenissen als thema: van Heracles, Dionysus, Perseus en van Psyche en Cupido. Verder onder meer "Sint-Valentijnsdag" en "De vrouwelijke schoonheid". Bij dit laatste (tja, wat wil je, nieuwsgierigheid is geen louter vrouwelijke eigenschap) word je verwelkomd door een weliswaar passend sonnet van Shakespeare, maar je kan je toch afvragen of Poesjkin dan nergens de schoonheid van de vrouw in verzen beschreven heeft.



Rogier Van Der Weyden, St. Lucas schildert de maagd

Na zoveel schoonheid gaan we de ernstiger toer op: "Virtual academy". Zowaar een aantal heel interessante en degelijke online cursussen over het Egypte van de farao's, het antieke Rome, bijbelse onderwerpen enzovoort.

Boeiend hoor, zo boeiend dat we nog twee hoofdrubrieken vergaten: "Children & education" en "Digital collection". Bij de eerstgenoemde vijf onderverdelingen: "School center", "Youth Educational center", "Volunteer service", "Education adults" (jawel) en de al bezochte "Virtual academy".

En tenslotte de digitale collectie: er staat wat er staat. Je kunt er naar hartenlust 'browsen' doorheen schilderijen en tekeningen, beelden, meubels, kostuums, toegepaste kunsten, toestellen enzovoort.

En als je nog energie over hebt, kan je opnieuw heel scherp de vele details op elk plaatsje van het schilderij of ander artefact gaan bestuderen.

Ben je geen al te ongeduldige natuur dan ga je beslist veel genot beleven aan deze heerlijke site!

(bma)

"Horen, zien en schrijven"

"Als u in staat bent uzelf de vraag te stellen: 'Ben ik verantwoordelijk voor mijn daden of niet?' bent u verantwoordelijk."

Fjodor M. Dostojevski (1821-1881)

ZOMER

Zie ik daar nu
een vlinder
in de stad ?

Zomer zindert
op de pleinen.
Dankbaar drinken
mensen zon.

Fontein
verzamelen dronken
dromen

In de parken
kinderen
die opnieuw
het spelen leren.

Ghislaine Raets

uit "Seizoenen in de stad" (verschijnt in 2007)

"Te beleven"

**Peterse schilderijen & gedichten –
Opening tentoonstelling en voorstelling gedichten bundel**

Bibliotheek Zedelgem, zaterdag 7 juli, om 11 uur.

Zie aankondiging volgende bladzijde.

Vierde literair salon :

"Ik is (niet) een ander" – het literaire en artistieke zelfportret

Literaire salons van Het Beleefde Genot



Ik is (niet) een ander

Het literaire & artistieke zelfportret

Geïllustreerde lezing door Bart Madou

"Een zelfportret gaat een problematische confrontatie met de wereld aan (...) Wordt met een literair zelfportret zoiets als autobiografie bedoeld? Allermint. Door de verschillen tussen deze twee vormen vast te stellen, is het misschien mogelijk een duidelijker beeld te krijgen van wat het literaire zelfportret zou kunnen zijn." (G. Meijnsing).

Zondag 2 september 2007 om 11uur

Gemeentehuis Loppem

Dorp 1, 8210 Loppem

Toegang: 3 € (leden 2 €) – aperitief inbegrepen

Tentoonstelling “Peterse schilderijen”



**Schilderijen van Carine Vankeirbilck
Geïnspireerd op foto's van Ferrante Ferranti – Saint-Pétersbourg
Bibliotheek Zedelgem
Stadionlaan 50, 8210 Zedelgem**

Tijdens de openingsuren van de bibliotheek

Organisatie: Bibliotheek Zedelgem i.s.m. Het Beleefde Genot

Publicatie “Peterse gedichten”

De twaalf colleges

Rood schilfert wit schilfert regenbogen,
hommage aan de kuitenflicker Peter
beeldig als de kunstenaar, de albatros
het koken is een kunst, sprak nog de pugilist.
Hij liet ze prepareren, van muis tot sidderaal,
versierde zijn theater anatomisch in de alcohol.
En dat ze maar regeren nu (bonkend op de tafel),
waarmee hij zijn principe kracht bijzette.
En zie, daar hokten ze bijeen, ontdekten het portiek,
verlieten snel het pand, zonder teken of betekenis,
riepen de meisjes die zich lieten roepen.
Houden maar, anatomisch, meer is al genoeg.

**Gedichten van Bart Madou
Geïnspireerd op foto's van Ferrante Ferranti – Saint-Pétersbourg**

Te bestellen bij Het Beleefde Genot - Tijdens de tentoonstelling te koop aan de balie van de bibliotheek.

Intekenprijs: 9,9 € tot 30 september 2007 – daarna 12 € - leden HBG 9,9 €

Andere activiteiten

Cultuur Zedelgem



In 2007 vindt 'Vlaanderen Feest' plaats in Veldegem.
Op zondag 8 juli kan men vanaf 18u. terecht op het marktplein.
Sons Uniques werd als voorprogramma geboekt, Het Zesde Metaal als topact.

Org. en info: Dienst cultuur – tel. 050/28.86.00 – cultuur@zedelgem.be

Kunsthalle Lophem

Documenta XII – Kassel

**DOCUMENTA
KASSEL
16/06 — 23/09
2007**



Ga met de Vrienden Kunsthalle Lophem naar Documenta 12 onder de deskundige begeleiding van Roland Patteeuw. De curator van Kunsthalle Lophem is een van de weinigen in ons land die Documenta ononderbroken bezocht sinds 1968. Uitzonderlijke voorwaarden voor een uitzonderlijk evenement. De plaatsen zijn beperkt

Prijzen € 305 (Documenta 12)
Inlichtingen: www.kunsthallelophem.be

“Horen, zien en schrijven”

“Man is not destroyed by suffering, he is destroyed by suffering without meaning.”
Victor Frankl

Leesgroep

Genieten van een boek

Lezen doe je alleen: op een rustig plekje, in een mooie omgeving, op vakantie bijvoorbeeld. Je geniet van wat je gelezen hebt en je wilt er ook over praten met anderen. Zo geniet je nog meer door er dieper op in te gaan. De mening van anderen maakt de leeservaring veel rijker, gevarieerder. Dat is de essentie van een leesgroep: het met collega-lezers van gedachten wisselen rond gelezen boeken.

In de bibliotheek van Zedelgem bestaat sinds enkele jaren een leesgroep die zo'n vijf à zes keer per jaar samenkomt, telkens op maandagavond.

Het laatste boek dat wij gelezen hebben was *De Gifhouten Bijbel* van Barbara Kingsolver, Een Amerikaans gezin met vier dochters trekt in 1959 naar Kongo. De vader, Nathan Price is een fanatiek zendeling. Het is dan al onrustig in Kongo. Zij gaan toch zonder enige kennis of voorbereiding. De moeder neemt cakemeel mee om taarten te bakken als de meisjes jarig zijn. De vader neemt zaaigoed mee, bonen, tomaten enz. Hij is van plan om Afrika aan voedsel te helpen, zowel voor de maag als voor de geest. Zij hebben er geen idee van wat ze moeten meenemen of wat ze daar zullen aantreffen. Ze weten niets af van het land, het klimaat en vooral niet van de mensen.

Elk hoofdstuk wordt verteld door de moeder of één van haar dochters. De moeder vertelt het verhaal achteraf: ze heeft het over haar eigen tekortschieten en de machteloosheid van haar situatie.

Rachel, de oudste is een wat egoïstisch meisje van bijna 16.

De pubers Leah en Adah zijn een tweeling. Adah is lichamelijk gehandicapt. Leah zegt dat zij de helft van haar zus heeft opgegeten nog voor de geboorte.

En dan is er Ruth May, de jongste, vijf jaar.

Zij vertellen elk op hun eigen manier over de gebeurtenissen en hun leefwereld in de Kongo.

Het boek werd enthousiast onthaald en velen vonden dit het beste boek dat ze dit jaar hadden gelezen.

Nu, tijdens de zomermaanden, missen we de groep... Gelukkig hebben we ook boekenlijstjes uitgewisseld op de laatste bijeenkomst in april:

Volgende boeken kwamen als "favorieten" naar voor:

Xavier Hanotte : *Achter de heuvel*.

Een ontroerend eerbetoon aan de vele bekende en onbekende soldaten uit WO1 die begraven liggen op de tientallen Britse oorlogskerkhoven rond Ieper, aan de Somme en elders .

Khaled Hosseini : *De vliegeraar van Kaboel*.

Vertelt over de vriendschap tussen twee Afghaanse jongetjes en het leven van migranten in de VS.

Ye Zhaoyan, Nanjing 1937

Een liefdesgeschiedenis. Een indringend portret van het leven in China aan de vooravond van de Japanse bezetting van de oude hoofdstad.

Philippe Claudel, Grijze zielen.

Een moord op een tienjarig meisje in Noord-Frankrijk wordt door een politieagent jaren later uitgepluisd. Waar het Claudel vooral om gaat, is te laten zien dat diverse mensen het zouden kunnen gedaan hebben. Of zij het wel of niet gedaan hebben, hangt uiteindelijk alleen van de omstandigheden af. Daarmee laat de auteur zien dat er geen duidelijke grens tussen goed en kwaad is, mensen zijn niet (alleen maar) wit of zwart, maar iedereen is in feite grijs.

Yann Martel, Het leven van Pi.

Levend in Canada blikte de hoofdpersoon terug op zijn bizarre avontuur in een sloep op de Grote Oceaan. De vader van een 16-jarige Indiase jongen heeft een dierentuin in een plaatsje in India. Men besluit het land te verlaten en alle dieren mee te nemen. Het schip vergaat echter en de enige overlevenden zijn de jongen en een paar dieren, waaronder een Bengaalse tijger. Het kost de jongen veel inventiviteit en moeite om samen met de tijger te leven en het 227 dagen uit houden in de sloep. Deze roman van de in Spanje geboren Canadese schrijver (1963) won de Booker Prize 2002.

Kiran Desai, Erfenis van het verlies.

Bekroond met de Bookerprijs 2006. Op weergalozes wijze werkt Desai een aantal thema's uit zoals dromen gevoed door kolonialisme, Britser willen zijn dan de Britten, niet kunnen gedijen in het 'beloofde land' en ten slotte de Nepalese opstand tegen hun tweedegrangse burgerschap. Haar schrijfstijl waarin voortdurend humor doorklinkt, houdt zelfs de meest grimmige gebeurtenis in evenwicht.

En dan zijn er nog zoveel andere schrijvers die we kunnen herlezen: Willem Elsschot, die dit jaar extra herdacht wordt, Chinua Achebe, die de internationale Bookerprijs won, ...

(edu)

In de volgende Toverberg:

- **Danny Verstegen**
- **Bloomsbury**
- **Leo Kestenberg**
- **Kunst & Kitsch**

De volgende Toverberg verschijnt bij het begin van de herfst van 2007

Het Beleefde Genot stelt zich tot doel het culturele en literaire leven te stimuleren door het organiseren van evenementen zoals lezingen, uitstappen, literaire salons, filmvertoningen, tentoonstellingen, wedstrijden enz.

Wij wensen zoveel mogelijk mensen te laten genieten van culturele uitingen van hoog niveau en die niet onmiddellijk voorhanden zijn op lokaal gebied.

Daarnaast willen wij impulsen geven om het literaire beleven te bevorderen.

-- ✂ -----

Wens je op de hoogte te worden gehouden van onze activiteiten en wens je Toverberg elektronisch(*) te ontvangen?

Stuur dan een e-mail met je gegevens naar hetbeleefdegenot@scarlet.be of vul hieronder je gegevens in en stuur dit strookje op naar **Het Beleefde Genot**, Doornlaan 8, 8210 Zedelgem

Naam en voornaam.

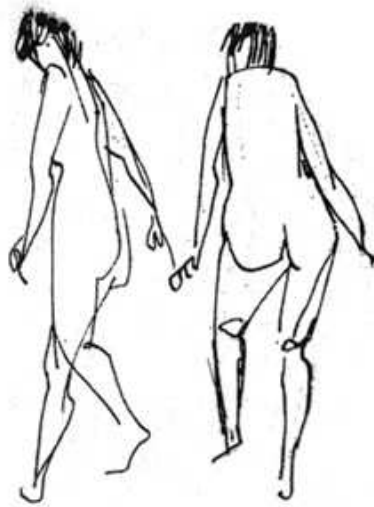
Adres

Telefoon

E-mail

is geïnteresseerd in de activiteiten van de Culturele & Literaire Kring **Het Beleefde Genot** en wenst een elektronisch abonnement op Toverberg.

(*) Je abonneren op een gedrukte versie is ook mogelijk door lid te worden van **Het Beleefde Genot**



HET BELEEFDE GENOT
CULTURELE EN LITERAIRE KRING